*І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь.*
— Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 223. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 19-го ЛИСТОПАДА 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 19, 1958 No. 223. VOL. LXV.

СЕН. ҐОР ПРОПОНУЄ ПРИПИНИТИ НАЗЕМНІ АТОМОВІ СПРОБИ

Вашингтон. — Демократичний сенатор Алберт Ґор, член комісії для справ атомової енергії і член американської делеґації на женевську конференцію для припинення експериментальних нуклеарних вибухів, після свого приїзду з Женеви відбув у Білому Домі нараду з президентом Айзенгавером. У 45-хвилинній розмові з Президентом сен. Ґор поінформував його про стан і вигляди женевської конференції й ознайомив його із своєю пропозицією в справі припинення наземних атомових експериментальних вибухів. Згідно з пропозицією сен. Ґора, З'єдинені Держави повинні перейняти в цій ділянці ініціятиву і припинити на протяг трьох років всі наземні нуклеарні спроби, обмежуючися тільки до переводжування нуклеарних спроб під землею, під водою або понад земною атмосферою. Таке припинення наземних нуклеарних досвідів виключило б загрозу занечищування земної атмосфери атомовою радіяцією й ініціятиву в цьому напрямі ЗДА змогли б використати пропаґандивно для скріплення своєї моральної позиції в світі і для опрокинення совєтських закидів, що атомові експерименти ЗДА є загрозою для безпеки і здоров'я людства. През. Айзенгавер поставився з увагою до пропозицій сен. Ґора і прохав його приготовити в цій справі окремий подрібний меморандум. На думку сен. Ґора американська ініціятива в напрямі припинення наземних нуклеарних спроб може бути теж виходом із тієї безвихідної ситуації, в яку зайшла женевська конференція внаслідок небажання представників Совєтського Союзу погодитися на міжнародну інспекцію нуклеарних досвідів. Совєтська буцімто дуже принципова і найдалі йдуча пропозиція припинити взагалі всі нуклеарні досвіди має на меті перешкодити З'єдиненим Державам в розвитку малої тактичної атомової зброї. Згідно із заявою сен. Ґора, висловленою ним під час зустрічі з журналістами після відбутої наради з през. Айзенгавером, ЗДА продовжуватимуть підземні, підводні і понадатмосферні нуклеарні досвіди аж до часу, поки Совєти не погодяться на пропоновану Заходом ефективну міжнародну систему інспекції атомових досвідів.

Президент виїжджає до Джорджії на відпочинок

Вашингтон. — Секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті повідомив, що президент Айзенгавер разом із своєю дружиною в четвер або аж в п'ятницю, 20 або 21 листопада від'їде до Оґести в Джорджії на відпочинок. Не є відомо, як довго Президент буде відпочивати в Оґесті, тільки певним є, що він там буде відзначати „День Подяки", який припадає на 27-го листопада. Передбачають, що відпочинок триватиме коло 10 днів. Під час побуту в Оґесті, куди Президент щороку виїждає крім 1955-го року, коли він був хворий, — він до полудня працює, а після обіду відпочиває, граючи в ґольфа. Президент мешкає в катеджі, який знаходиться на терені ґольфового клюбу в Оґесті. Гаґерті сказав, що, здається, Президент не відбуде пресової конференції в середу з огляду на свій виїзд на відпочинок.

Урядовий економіст про поліпшення економіки і погіршення ситуації фармерів

Вашингтон. — Шеф прибуткового відділу в департаменті рільництва Натан М. Кофски заявив на конференції в справі рільничих виглядів, що в найближчому році передбачається поважне поліпшення економіки країни з одночасним зменшенням фармерських прибутків. Кофски сказав, що вже тепер збільшилися прибутки консументів і що є передбачене дальше їх збільшення в 1959 році, бо буде зростати попит консументів, підприємців і видатки урядових аґенцій у всіх ділянках. Але в рільництві п. Кофски вбачає і надалі слабий пункт американської економіки, бо в 1958 році прибутки фармерів мали б зменшитися від 5 до 10-ох відсотків в порівнянні з 1958-им роком.

Торнадо, сніговії і зливні дощі в середніх стейтах країни

Кензас Ситі, Міссурі. — Цього року прийшла зима до середніх стейтів, хоч до астрономічної зими ще більше як один місяць. Торнада, глибокі сніги та зливні дощі спричинили смерть 7-ох осіб, поранили кільканадцятьох, а доля 27 осіб досі не є відома. Десятки осіб засипані снігом чекають на рятунок. Над стейтом Колорадо пропав вантажний літак із залогою 2-ох осіб. У обох Дакотах впав сніг на 16 цалів, в Арізоні на 5 цалів. В Монтані температура впала до 16 ступнів нижче зера, а в Креґу, Колорадо, до 3 нижче зера. Торнада і буревії віяли в Тексасі, Оклагомі, Кензасі і Міссурі. 20 осіб, які полювали на оленів, із трудом втекли перед повінню недалеко Фрімонту, Міссурі, де впродовж однієї години впало 11 цалів дощу. В Арізоні засипані шляхи снігом, в якому є засипані люди, між ними 3 скавти, яких сніговія зловила під час прогульки в гори.

В АМЕРИЦІ

● **14-го листопада пані Айзенгавер відзначила в Білому Домі** 62 роковини з дня народження в колі своєї найближчої родини. Присутні були також її чотири онуки: 10-річний Дейвід, 9-річна Барбабара Анна, 6-річна Сусанна і 2-річна Мері Джейн. За день перед тим республіканські жінки вшанували пані Айзенгавер на своєму прийнятті, подарувавши їй срібну тарілку на сендвичі, прикрашену золотими візерунками. Син першої леді, майор Джан, не міг особисто її поздоровити, бо відбуває інспекцію військових баз в Европі.

● **У державному резерваті в Аранзасі (Тексас)** нараховано 32 американських біло-чорних журавлів. Шість цих птахів живе в зоопарках, так, що в цілому світі є їх 38. Двадцять років тому уряди Канади і ЗДА почали опікуватися біло-чорними журавлями.

● **14-го листопада** колишній дорадник Айзенгавера в справах роззброєння, Гаролд Е. Стассен, гостро виступив проти віце - президента Ричарда М. Ніксон, назвавши його спричинником виборчої поразки республіканців. Стассен заявив на телевізійному виступі, що Ніксон вислав депеші до республіканських кандидатів до Конґресу, в яких закликав очорнювати демократичних кандидатів, називаючи їх соціялістами. Це нібито спричинилось до того, що республіканці програли вибори. Супроти цього закиду Ніксон становища ще не забрав.

СЕН. Л. ДЖОНСОН СТВЕРДЖУЄ ПЕРЕД ОН ЄДНІСТЬ ЗДА ЩОДО ПЛЯНЕТАРНИХ ОБШИРІВ

Об'єднані Нації. — Лідер демократичної більшости в Сенаті, сен. Линдон Б. Джонсон з Тексасу, виголосив на 81-членній Політичній Комісії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй промову в користь резолюції 20-х держав, що пропонує встановити окрему Комісію Об'єднаних Націй для студій проблем сферичного обширу, включно із студіями проблеми „власности" надземних просторів; ця Комісія повинна б в 1959 році скласти звідомлення про вислідн своєї праці наступній Генеральній Асамблеї. Засадничий тенор резолюції вільних держав той, що сферичні простори мусять бути вийняті з-під військових цілей та служити тільки мирним цілям. Совєти противляться тій резолюції, зголосивши іншу, власну, яка м. і. забороняє користування заморськими базами, вистрелювання в стратосферу пробних військових ракет і т. д. Сенатор Джонсон не входив в детайлі пропозиції Америки і інших 19 співспонзорів, тільки підкреслював одностайність американського становища. Він заявив, що ані в уряді, ані між урядом і Конґресом, ані між американськими партіями нема розбіжностей у підході до проблеми міжплянетних просторів, як до таких, що повинні служити виключно тільки мировим цілям. Він закликав Об'єднані Нації, щоб вони виявили в цій справі ту саму одностайність.

ОДИНАДЦЯТЬ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В НЮ ЙОРКУ ВЛАШТУВАЛИ СПІЛЬНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

Ню Йорк. — Одинадцять орг. української молоді в Ню Йорку, що весною 1957-го року створили спільну Координаційну Комісію при місцевому Комітеті Об'єднаних Американсько - Українських Організацій, влаштували минулої неділі, 16-го листопада, спільний концерт, що відбувся в майже заповненій залі Джуніор Гай Скул у рямках започаткованого з кінцем жовтня вже Другого Фестивалю Молоді. Дотеперішня програма Фестивалю включала головно змагання в різних ділянках спорту, про що вже були повідомлення в „Свободі". Програму недільного концерту відкрив коротким словом Комітету Об'єднаних Організацій п. Іван Винник, виручаючи недужого о. Т. Міщенка, голову Координаційної Комісії Організацій Молоді, до якої входять: „Зарево", Ліґа Української Католицької Молоді, СУМА, МУН, ОДУМ, ТУСМ, УСГ, Український Спортовий Клюб, Український Студентський Клюб, Пласт і Т-во Української Православної Молоді. Усі ці організації, при співпраці УМІнституту, були й організаторами та воконавцями фестивалю і концерту. Після відкриття концерту слово англ. мовою виголосив Петро Кузьма, голова Ліґи Української Кат. Молоді, а мистецьку програму виконали: танцювальна група Ліґи УКМолоді під проводом Й. Шарабури, фортепіянове сольо сумівки Вол. Сенів, фортепіянове сольо учениці УМІ Мотрі Тимочко, скрипковий квартет учнів УМІ Ігора Стецика, Олі Кіри, Романа Хоманчука і Адріяна Керода, танковий квартет сумівців Дарії Ґези, Люби Баран, Стефанії Масної і Лесі Фаталюк, скрипков. ансамбль УМІ під проводом проф. Вол. Цісика, танцювальна група Ліґи УКМолоді під проводом Д. і В. Салабунь, сопранове сольо ОДУМівки Людмили Ярошенко при форт. супроводі проф. Полевського, скеч у виконанні Юрія Микуленка, і В. Гадука з Ліґи УПрав. Молоді, та З'єднані Хори „Молода Україна" під керівництвом М. Колодія. Програма, якою проводив Ів. Юшкевич, включала також признання та передачу спортових і мистецьких нагород. Спортові нагороди, які вручав Роман Лисняк, одержали: дівочі дружини УСК, Пласту і Студент. Громади (студентки і пластунки), а члоп'ячі дружини: УСК, СУМА і Пласт. Поодиноким змагунам - переможцям роздано золоті, срібні і бронзові медалі. Перехідну мистецьку нагороду УНСоюзу вручив гол. предсідник Дмитро Галичин Смичковому Ансамблеві УМІнституту під проводом проф. Вол. Цісика за найкраще виконану „Діточу Симфонію" Гайдна. З нагоди фестивалю Координаційна Комісія опублікувала одноднівку „Єдність".

СОЮЗОВІ ДНІ В ЯНҐСТАВН, ОГАЙО

Янґставн, Огайо. — Минула субота й неділя, 15 й 16 листопада 1958 р. були справжніми союзовими днями для української громади в Янґставн. В суботу відбулися в Союзовому Домі окружні збори Відділів УНСоюзу з Янґставн і сусідного Кемпбел. На шість Відділів цього чималого союзового центру взяли участь у зборах п'ять Відділів, приславши багатьох своїх делеґатів. Поза ними на зборах було багато членів УНСоюзу, зокрема жіноцтва. Збори відкрив і ними проводив п. Михайло Мушинський, предсідник найбільшого місцевого Відділу 230. Секретарювала секретарка 348 Відділу пані Марія Стахура. У зборах взяв участь д-р Ярослав Падох, головний секретар УНСоюзу, який реферував організаційні справи, а зокрема великі зміни, що їх ввела в забезпеченеву ділянку УНСоюзу його остання конвенція, яка продовжила вік осіб, яких можна забезпечети до 65 року, піднесла висоту забезпечення до 50,000 а в деяких випадках до 100,000 долярів, та ввела наймодерніші роди забезпечення, а саме забезпечення хворобове й акцідентове та подвійне забезпечення до 60 року життя й ін. Приявний на зборах гол. радн. із стейту Огайо, п. Д. Шмаґала говорив про потребу постійної організації місцевих Відділів УНСоюзу й збори схвалили в скорому часі утворити окружний комітет Відділів УНСоюзу в Янґставн, Кемпбел і околиці взявши за основу правильник, підготований головною канцелярією УНСоюзу. На другий день, в неділю в тій самій залі відбувся зворушливий „союзовий день подяки", влаштований 348-им Відд. УНСоюзу ім. Ольги Басараб. У бенкеті взяли участь представники всіх союзових відділів та майже всіх місцевих організацій. Вузькі стіни бенкетової зал не могли помістити всіх учасників бенкету. Це свято відчинила предсідниця 348-го Відділу п-ні Марія Чернеґа, яка, привітавши гостей, передала слово секретарці того Відділу п-ні Марії Стахура. Після слова цих двох головних організаторок бенкету, керму бенкету перебрав п. Михайло Ярош, відомий союзовий й громадський діяч Янґставну з-поміж тут народженого покоління. Після його промови промовляли представник мейора Янґставну, керівник міського правного бюра п. Фелікс Майка, о. Орест Балабан, який раніше посвятив їжу й перевів молитву, й головний промовець д-р Ярослав Падох, який говорив про довгий шлях будови громадського життя в Америці та особливу ролю, яку в тім будівництві відіграв УНСоюз. Молитвою та українським національним гимном закінчився цей дуже вдалий вечір янґставнської громади.

НОВОІМЕНОВАНІ АМЕРИКАНСЬКІ КАРДИНАЛИ

Джан Ф. О'Гара
Архиєпископ Филаделфії

Ричард Дж. Кушінґ
Архиєпископ Бостону

На 15-го грудня Папа скликає Консисторію кардиналів

Рим. — Папа Іван XXIII, призначивши в минулу неділю 23-х нових кардиналів, скликав водночас Консисторію кардиналів на 15 грудня ц. р., для затвердження його призначень та наділення нових кардиналів кардинальськими капелюхами. Між новопризначеними, як ми вже повідомляли вчора, є два американські кардинали, архиєпископ Джон О'Гара з Филаделфії і архиєпископ Ричард Кушінґ з Бостону. Нова Святіша Колеґія нараховуватиме 75 кардиналів — найвище число за останніх 372 роки. Коли почався останній конклав, що вибрав Папу Івана XXIII, Колеґія мала 36-х кардиналів не-італійців і 17 італійців. Тепер Іван XXIII призначив 13 італійців і 10 не-італійців, збільшивши тим чином число італійських кардиналів. Між новопризначеними італійськими кардиналами звертають на себе увагу два імена: архиєпископа з Міляно Джованні Монтіні та державного про-секретаря Доменіко Тардіні. Обох їх називано, як потенціяльних кандидатів на становище Папи римського, дармащо не були ще кардиналами. Національний склад нової Святішої Колеґії такий: італійці — 29, французи — 8, американці — 4, еспанці — 4, німці — 3, бразилійці — 3, канадійці — 2, арґентинці — 2, португальці — 2, Східні Церкви — 2, та по одному на такі країни: Англія, Куба, Чіле, Ірляндія, Еквадор, Австралія, Індія, Колюмбія, Мадярщина, Югославія, Китай, Бельгія, Польща, Мексик, Уруґвай, і Австрія. Вперше кардиналів дістали Мексик і Уруґвай. У новій Святішій Колеґії, вперше за останніх 43 роки, засідатимуть два брати: Ґаетано Чіконіяні, що є кардиналом від 1953 р., і новопризначений Амлето Джованні Чіконіяні, дотеперішній папський нунцій в Америці.

ВІДБУЛАСЬ КОНФЕРЕНЦІЯ ДЕЛЕҐАТУРИ ЗП УГВР В ЗДА

Ню Йорк. — В днях 15 і 16 листопада 1958 р. відбулась тут у приміщеннях Українського Народного Дому, II Конференція, скликана Головною Делеґатурою ЗП УГВР у ЗДА. В Конференції приймало участь 71 делеґатів з Ню Йорку, Нюарку, Филаделфії, Вашинґтону, Бофало, Дітройту, Клівленду і Шикаґо та з Торонта і Вінніпеґу в Канаді. Конференцію проводила Президія в складі: голова — д-р М. Марунчак (Вінніпеґ), заст. голови — ред. Р. Ільницький (Ню Йорк), члени — інж. А. Івахнюк (Торонто), інж. В. Потішко (Бофало), М. Озимко (Кліфтон), Г. Бакуменко (Ню Йорк). Секретарі: д-р Р. Борковський (Ню Йорк) й інж. С. Процик (Филаделфія).

На конференції були виголошені такі доповіді: „Сучасне становище в Україні, завдання еміґрації та внутрішня політика ЗП УГВР" — доповідачі: проф. К. Кононенко, д-р М. Прокоп, інж. Б. Чайківський; „Зовнішне положення української справи та зовнішня політика Генерального секретаріяту" — доповідачі: М. Лебедь, д-р Л. О. Ортинський; „Сьомий конґрес УККА і наші завдання" — доповідачі: інж. О. Лоґуш та ред. Р. Ільницький; останній дав теж інформацію про діяльність ОУН закордоном. Інформативну доповідь дав теж представник Об'єднання кол. вояків УПА в ЗДА інж. С. Левицький а про політичну ситуацію в Канаді говорив представник Головної Делеґатури ЗП УГВР тамже ред. Р. Рахманний. В доповідях і постановах конференції вказано м. ін. на те, що під сучасну пору український нарoд веде безперервну боротьбу за повну державну незалежність та що боротьба ця проходить в широкому народному фронті, різними способами і спрямована передовсім на спротив насильній русифікації і колонізації України, проти вивозів української молоді поза межі України, за права української мови, проти експлуатації Москвою економіки України. Дальшими цілями тої боротьби є змагання за вільний розвиток української культури, за свободу релігії, за вільний зв'язок зі закордоном. В оцінці зовнішнього положення української справи вказано на те, що, не дивлячись на численні досягнення серед вільних народів Заходу українська справа ще не добилась офіційного визнання на міжнародному форумі та що боротьба за нього, за повну підметність України в міжнародній політиці, є першочерговим завданням української еміґрації. З особливим притиском конференція висловилась за наполегливим шуканням і знаходженням дійової єдности української еміґрації, за координацію дій, передовсім на відтинку зовнішньої політики. В резолюціях вказано теж на потребу максимальної активізації української еміґрації, втримування її духової єдности з українським народом та за повну підтримку для УККА і КУК як верховних громадсько - політичних централь українців в ЗДА і Канаді.

Мґр Іван Костюк обраний на голову Відділу УККА в Трентоні, Н. Дж.

Трентон, Н. Дж. — В суботу, 15-го листопада ц. р. відбулися тут Надзвичайні Загальні Збори місцевого Відділу Українського Конґресового Комітету Америки, на яких вибрано на голову Екзекутиви дотеперішнього секретаря Відділу мґра Івана Костюка. Членами Екзекутиви, Контрольної Комісії та Громадського Суду обрані: пп. І. Бойцун, Осип Гоянюк, Дмитро Федорак, Олекса Пліщук (Екз.) Михайло Мрочко, Григор Глушок, Михайло Волинець (Контр. Ком.), д-р Володимир Коропей, Филимон Калитчук і Михайло Шинкарук (Гром. Суд). На Зборах Централю УККА заступав дир. Ігнат Білинський з Филаделфії. Новий голова Відділу — це активний громадський і пластовий діяч в краю і на еміґрації.

СОВЄТИ АТАКУВАЛИ ДВА АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ЛІТАКИ

Вашинґтон. — ЗДА переслали Москві ноту протесту з приводу заатакування двох американських військових літаків совєтськими машинами. Ці обидві події сталися ще 7-го листопада ц. р., одна від одної у відстані кількох годин. Одна атака сталась над Балтиком, друга над Японським морем, в обох випадках над міжнародними водами і далеко від совєтських кордонів. Американська машина, що летіла над Балтиком, знаходилась у висоті 33.000 стіп і була віддалена від совєтського кордону за 66 миль. Совєтський літак надлетів з-позаду і без попередження відкрив вогонь по американській машині. На щастя — американська машина не була поцілена. У другому випадку американський літак був провокований двома совєтськими машинами. Один із совєтських літаків раптовим зворотом перерізав шлях американській машині у віддалі 100 стіп від неї. Це був дуже небезпечний маневр, твердить американська нота, який міг був спричинити зудар. Американська нота пояснює собі зачепливе маневрування двох совєтських літаків супроти американської машини над Японським морем — їх бажанням спровокувати американський літак, щоб той почав стріляти. Американська машина знаходилась за 64 милі від совєтської території. Американська нота перестерігає, що на випадок повторення таких зачепливих атак, американські літаки „прийматимуть потрібні самоохоронні заходи". За інформаціями преси, американські військові кола не знають, чому в отих обох випадках американські літаки не відповіли вогнем на зачіпки большевицьких машин. В обох випадках річ ішла про ракетні літаки типу Бі-47, які можуть летіти із швидкістю 600 миль на годину на висоті 40.000 стіп. Крім звичайного виряду, що його мають всі стежні літаки, Бі-47 озброєні гарматками. В обох випадках американські машини та їхні залоги не віднесли ніякої шкоди. Кілька днів тому Совєти жалувались, що американський літак порушив совєтські континентальні води в протоці Берінґа. ЗДА відкинули той протест, ствердивши, що ніякого американського літака на тому місці, про яке говорилось в совєтській ноті, в тому часі не було.

У Східній Німеччині відбулись „вибори" — у Берліні спокій

Берлін. — У минулу неділю відбулися на терені Східньої Німеччини „вибори" до тамошнього 400-членного „парляменту", як також до східньо - берлінської міської ради. В одних і других „виборах" річ ішла, очевидно, тільки про автоматичне затверджування однієї комуністичної листи, устійненої партійною верхівкою. Однак само переводжування виборів східньо - берлінського псевдо-автономного сойму та заповідження комуністами, що вони візьмуть участь у виборах до західньо - берлінського автономного сойму в дні 7-го грудня ц. р. уважається за познаку „примирливости", чи нехіті викликувати гостру кризу з приводу Берліну. Після того, як наприкінці минулого тижня большевики зупинили на одному із шляхів між західнім Берліном і Західньою Німеччиною конвой із 4-ох вантажних авт і притримали його кілька годин, не було ніяких інцидентів і в самому Берліні також — спокійно. Посадник західнього Берліну Віллі Брандт висловив переконання, що „не буде ніякого клопоту" та що „не треба буде використовувати готових прийти нам, берлінцям, знову з допомогою — американських транспортних літаків". Цим він натякнув на заповідь американської влади, що в Західній Німеччині є стільки транспортних літаків, що вони в кожній хвилині готові переламати всяку комуністичну спробу нової бльокади Берліну.

Комуністи перевели на Мадярщині комедію парляментарних виборів

Будапешт. — У минулу неділю 16-го ц. м. на Мадярщині відбулися так звані вибори до 338-членного парляменту, при чому — як звичайно — фіґурувала тільки одна урядова листа. Ця комедія виборів відбулася спокійно, без ніяких інцидентів. Водночас відбулися теж вибори до самоуправних установ — за таким самим зразком. Все ж, комуно - мадярські власті намагалися послабити враження в закордонних журналістів, що ті вибори — це згори вирежисероване видовище і що люди йдуть до виборів під моральним примусом, лякаючись репресій. Закордонних журналістів переконувано, що виборчі листи складено після „консультацій із представниками громадянства" та що виборці мали широкі можливості вибору між різними кандидатами на тій самій листі, чи скреслювати немилих їм кандидатів, і що на передвиборчих зібраннях обмірковувано прерізні льокальні культурно - господарські та соціяльні болячки. За твердженням закордонних кореспондентів, мадярські комуністи дуже відчувають морально - політичний бойкот збоку вільного світу від часу здавлення мадярської революції та пізнішого вбивства Імре Надя.

У СВІТІ

● **Португальський уряд заборонив** прилюдні виступи одного з лідерів англійської опозиції, соціялістичного посла Енюрина Бівена, який — на випадок виборчої перемоги Партії Праці — стане міністром закордонних прав. Бівен мав прибути до Португалії на запросини тамошньої опозиції. Він відмовився висловитися в справі цієї заборони, бо, мовляв, не ознайомлений докладно з її мотивами.

● **В англійському парляменті** прийнято більшістю 308 консервативних голосів проти 261 голосу соціялістів новий закон про старечі пенсії. За цим законом право на пенсію матимуть тільки ті робітники, які заробляють тижнево що найменше 9 фунтів (коло $34). В Англії є тепер 8 мільйонів робітників, які заробляють менше від цієї суми.

● **Єлисавета II** і її чоловік князь Единбурзький, прийматимуть 26-го цього місяця обідом американського віце-президента Ричарда Ніксона і його дружину. Наступного дня — в День Подяки — королева буде гостем в американського амбасадора Джона Вітні, в якого мешкатимуть Ніксони під час свого триденного перебування в Лондоні.

● **В Японії** комуністи здобули в робітничих професійних спілках такі сильні впливи, що міністр судівництва подав законопроєкт про поширення прав поліції у боротьбі з „революційним рухом" серед робітництва.

● **У Бад Ґотесбурґу, в Західній Німеччині**, важко поранено стрілом із авта лідера альжирських націоналістів в Німеччині, Амезіяне Айт Ахцене, коли він їхав до туніської амбасади. Ахцене офіційно був зголошений, як єгипетський студент. При ньому знайшли французькі і німецькі пашпорти на різні прізвища.

● **До Будапешту** вернулася вдова колишнього комуно-мадярського міністра закордонних справ Лясльо Раска, розстріляного за рік перед революцією 1956 року під час „чистки" серед „тітоїстів" на Мадярщині.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОСИЛЕННЯ ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ

1958-ий рік наближається до кінця під знаком посиленої, а не поменшеної холодної війни. Вона палає на різних фронтах, розпалювана різними засобами. Напівзабута у стадії перманентної аномалії проблема Берліну спалахнула від погрозливої заяви Хрущова, що всі прерогативи Совєтського Союзу на терені Берліну за Потсдамським договором з 1945 року будуть передані „суверенній" владі німецьких комуністів. На середньому Сході, в Сирії, совєтські ракетні літаки типу МІГ, які намагались перехопити літак із йорданським королем Гуссейном, стали засобом для закінчення короткого перемир'я на внутрішньоарабському фронті і відновлення атак єгипетської пропаґанди проти Йорданії. Приїзд совєтської місії до Каїро в справі будови Асванської греблі над Нілом, для якої СССР обіцяв 100 мільйонів долярів, „дивним збігом обставин" зійшовся зі змовою на терені Судану, внаслідок якої провалено прозахідній уряд і встановлено військову диктатуру суданського звеличника президента Нассера. Дві Женевські конференції в справах припинення атомових експериментів і забезпеки проти загрози несподіваного нападу — не вийшли поза стадію зголошення обома сторонами пропозицій, що їх противні сторони рішуче відкидають. А на терені Об'єднаних Націй 9 комуністичних делеґатів постійно голосують „проти" величезної більшости Генеральної Асамблеї чи її Політичної Комісії, поруч з існуванням кільканадцятьох „невтральних". До цього сьогодні долучується ще провокаційна атака совєтських літаків на два американські літаки.

Совєтські проводирі не проминають найменшої нагоди, щоб загострювати відносини у широкому світі, зокрема очорнювати Америку. Засобами до цієї цілі послужили відвідини комуно-польської делеґації в Москві, недавні вибори в Америці, дебати над проблемою об'єднання Кореї в ОН, обидві згадані Женевські конференції та наради в ОН над виключенням міжплянетних просторів від будь-яких військових цілей. Теперішні наради в колишньому палаці Ліґи Націй у Женеві та в скляному палаці Об'єднаних Націй в Ню Йорку стали доказом правильности арґументу англійського прем'єра Мекміллена проти нової широко реклямованої „конференції на вершинах" без попередньої підготови: такі конференції, мовляв, корисні для миру тільки тоді, коли вони закінчуються успіхом. Зате кожна їхня невдача — тільки погіршує міжнародну ситуацію, і тому краще, щоб непідготовані конференції, без ґарантії успіху, взагалі не відбувались.

Президент Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, д-р Шарль Малік, трохи інакше схопив ситуацію. У виголошеній в минулу суботу промові він ствердив, що проблема міжнародного роззброєння, замість стати плятформою для зближення великодержав, зааґажованих у небезпечних для долі світу перегонах у зброєнні, стала „головним предметом пропаґанди у холодній війні". І коли до цього часу Об'єднані Нації мали свою історичною місію довести до порозуміння в справі міжнародного роззброєння, то тепер Малік, згідно з вимогами політичного реалізму, окреслює дуже скромно ролю ОН: служити державам, що перебувають у холодній війні, за терен для „безперервної конференції". Він запевняє, що стан конференції, навіть безплідної, але безперервної, — кращий за стан, в якому Захід і Схід не переговорюють, бо всяка конференція, мовляв, наче автоматично відсуває небезпеку гарячої війни. Але Шарль Малік, колишній професор міжнародного права у Гарвардському університеті, промовчав питання: як довго може існувати „безперервна конференція" у стані безперервної холодної війни?!

На 42-му році існування большевицького режиму ніколи ще політика СССР в усіх її ділянках — закордонній, внутрішній і господарській — не була так тісно пов'язана з пропаґандою, як тепер. Для пропаґанди у холодній війні використано і відзначення нагородою Нобеля Бориса Пастернака, і новий 7-річний господарський плян Хрущова, і віча та бенкети на честь польських комуністів, і згадані наради в справах зброєння-роззброєння. Що більше, за півофіційною вісткою з Пентаґону, навіть останні совєтські два атомові вибухи були переведені не задля вдосконалювання атомової зброї, а тільки для того, щоб зробити „наперекір" Америці і Об'єднаним Націям, які запропонували припинити всякі вибухи на час тривання Женевських переговорів. На внутрішньосовєтському і закордонному ґрунті голосно розтрублюється тепер заповідь Хрущова „наздогнати й перегнати" американську промислову і сільськогосподарську продукцію — у 1970 році, після чого, мовляв, совєтські громадяни матимуть найвищий життьовий стандарт. Такі засоби холодної війни були б смішні, якби не були трагічні, бо вдержують вони світ у тому стані вічної нервової напруги, в якій „все можливе".

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

СВІТЛА В ПОНУРОМУ ДОМІ

Одною з найпишніших вулиць Вашинґтону є Шістнадцята вулиця північно-західньої частини міста, що починається навпроти Білого Дому з парку Лафаєтта, біжить на північ, черкає зелений Рок Крік Парк і закінчується за межею дистрикту Колумбія. Багато на ній пишних будівель і готелів, а в горішній частині є який десяток амбасад, яким, здається, не вистачило місця (а може й грошей), щоб приміститись в околиці модерної Массачусетс евню, кругом великобританської амбасади.

А в долішній частині 16-ої вулиці, поблизу сяючого Статлерового готелю, але оподалік інших дипломатичних домівок має свою „лавочку" совєтський амбасадор. Дім — нічого собі, на три поверхи, гарний, хоч не модний уже в столиці ренесансового стилю і завжди понурий, закритий від світу заслоненими вікнами і, в опінії мешканців, таємничий.

Попередній господар амбасади, ґосподін Зарубін, сам з вигляду понурий, добре пасував до свого дому. Теперішній, Меншіков, привіз на показ нового режиму привітну усмішку на обличчі і виґлянсувану поведінку. Але дім залишився понурий, як і за Сталінового режиму: не роз'яснив свого обличчя відкритими вікнами і світлами „радісного життя" і зсередини.

Проте, бодай раз на рік з понурого дому продирається світло. Це тоді, коли амбасадор відзначає дипломатичним прийняттям роковини жовтневої революції. Це — найбільша з нечисленних товариських імпрез совєтської амбасади у Вашинґтоні. Такою була вона й цього року.

Правда, напередодні прийняття мадярські іміґранти старалися відмовити запрошених дипломатичних гостей від участи в ньому. Розписали листи-летючки до дипломатів, пригадували мадярську революцію і криваву ролю в ній Москви, пропонували запрошеним гостям провести цікавіше й корисніше час удома, читаючи „Доктора Живаґо", нефортунно-тріюмфального Пастернакового героя.

Але дипломати не мають сантименту в своїх дипломатичних місіях, деякі з столичної „сметанки" надто цікаві на гостину в „таємничій" амбасаді, а ще інші завжди готові показати свій дипломатичний лібералізм... Тож не було страху, що імпреза не вдасться. А вже напевно міг числити Меншіков на амбасадорів з держав-„спутників". Сателіти прийшли на запрошення-наказ, як один... Правда було багато й інших дипломатів, з головою дипломатичного корпусу, нікараґванським амбасадором Севілля-Саказа на чолі. Були амбасадори Англії, Франції, Німеччини, Італії, Австрії, Японії, аж до малих нових державок Африки; навіть новий юґославський амбасадор Марко Нікежіч був присутній. ЗДА вислали делеґацію з державного департаменту, правда, без його голови, секретаря Доллеса, але з участю заступника, підсекретаря м-ра Морфі, кількох асистентів секретаря, шефа протоколу Віллі Бюкенена і т. д. Був також і знаний ліберал з Найвищого Суду, суддя Вільям Даґлес, що репрезентував, очевидно, тільки себе самого. Були й пані, вечірні сукні і „мінкові" пелерини. А проте, було цього року інакше. Може тінь доктора Живаґо і його ще ледве живого автора, може невпинні випробування ядрової зброї в Совєтах захитали популярність прийняття. Коли давніше пересічно число учасників було коло двох тисяч, цього року воно досягнуло тільки 700 осіб, тобто маловщо понад одну третину.

І ще інші речі були інакші. Амбасадор Меншіков, у дипломатичному строї з багатими золотими взорами на комірі та рукавах, з довгим рядом важких медаль, приймав гостей на парадних сходах. З ним грали ролю господарів новий морський аташе, віцеадмірал Пітерський з дружиною. Не було господині дому, мадам Меншікової, бо вона, як пояснив амбасадор, саме перебуває в Москві. І не було цим разом за плечима амбасадора величезного портрета Йосифа Вісаріоновича Сталіна. Амбасадор не вважав за потрібне виправдати гостям тієї неприсутности...

Репортери ствердили й інші новини: вперше за ряд літ пригравала музика, виконуючи російські композиції. І також вперше за ряд літ появилася на столах „ікра", той символ совєтської дипломатичної кухні. І кажуть, що мала вона не абиякий успіх.

Та все таки, здається, що ні музиці, ні „ікрі", ні довгим батеріям пляшок, розставленим по всіх кутах заль, ні навіть дипломатичній усмішці амбасадора Меншікова не вдалось викликати між гостями ентузіязму для річниці революції... Так казали репорти. І взагалі гості поспішали... Бо так склалося, що амбасадор Меншіков мав того ж вечора не абияку конкуренцію: „Інтернаціональний баль", найбільш блискуча, діямантами й іншими самоцвітами, товариська імпреза столиці, також з дипломатичним забарвленням. Цікаво, що Меншіков про цей баль „нічого не знав".

Зате мав він нагоду продовжати свою дипломатичну місію через декілька днів після того, під час „міжнародних" кінських перегонів в Лорелі біля Вашинґтону. Там уперше стартували два совєтські коні разом з кіньми „західніх капіталістів". Очевидно, зацікавлення цими перегонами було велике, і між глядачами дипломатичний корпус був знову широко заступлений. Меншіков пробував щастя в тоталізаторі і поставив на одного коня на спілку з мільйонеркою-дипломаткою Перл Места. Виграли обоє по кілька долярів... Але совєтські коні не піднесли престижу Меншікова: один прийшов сьомим, а другий — останнім.

юст

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Мґр. Володимир Бучацький

У 40-РІЧЧЯ ЗРИВУ ЛЕМКІВЩИНИ

Разом з іншими українськими краями також і Лемківщина, ця завжди тверда у своїй обороні, найдалі на захід висунена наша етнографічна територія, в міру своїх спроможностей, сповнила свій національний обов'язок.

Свідомий збройний національний Зрив у листопаді 1918 року відбувся тільки на частині земель Лемківщини. Середуща і західня Лемківщина обіймала тільки невеликі скравки політичних повітів: Коросчянського, Ясельського, Грибівського, Горлицького і Новосандецького, а всі більші міста та містечка на тих територіях були повністю польськими. Тож лемки в тих повітах, не маючи змоги злучитися зі східньою Галичиною і можливости переведення збройного спротиву, мріяли про злуку бодай з Чехо-Словаччиною, головно з сусідуючою від півдня Пряшівщиною, щоб тільки звільнитися від зненавидженої польської влади. Таку резолюцію висловила організація лемків у селі Флоринці, Грибівського повіту. Інших народних рухів в тих околицях не було. Та ж сама некорисна ситуація була в т. зв. „Коросчянському Острові" й в селах Динівського деканату, які були оточені польськими оселями і також не мали сполуки зі Сходом.

Для прояву справжньої волі лемків лишався тільки великий Сяніцький повіт, окрім групи польських сіл, від північного заходу в цілості етнографічно український. Але й тут для наших змагань ситуація була дуже важка. Від львівської преси Сяніччина була відтята ще з кінцем жовтня і наше населення щойно коло 6-го листопада з польської краківської преси довідалося про бої за Львів. До того ані в Сяноці, ані в сусідньому Ліському повіті не було ані одного військового відділу з нашими вояками та старшинами, які могли б обняти провід в організації зриву.

Натомість поляки вже в перших днях листопада роззброїли в Сяноці і повіті австрійську жандармерію, завели всюди польську міліцію і проголосили прилучення Сяніччини до Польщі. Щоб забезпечитися на будуче проти можливої української акції, поляки в цілій західній Галичині, а головно в Сяніцькому повіті, під'юджувані шовіністичною польською пресою, стероризували наше населення і під різними видуманими притоками виарештували наших активних людей, згодом заповнивши ними концентрак в Домб'ю під Краковом. Через те в північній і західній частині повіту зрив став неможливий. Наші села тут притихли і вижидали приходу української армії.

Тільки в південній і східній частинах повіту прийшло до зорганізованого народного збройного зриву. Акція почалася з того, що лемківські леґені кілька разів не перепустили в горах польських поїздів, які прямували до Чехо-Словаччини, а їхні ескорти роззброїли. З великим одушевленням закипіла організаційна праця. На день 21 листопада скликано до Команчі делеґатів таких сіл: Морохова, Височан, Кулящного Щавного, Полонної, Карликова, Прибишова, Реди, Туринська, Прилук, Чистогорба, Явірника, Команчі, Душатина, Вислока Горішнього, Вислока Долішнього, Радошиць, Ославиці, Волі Мигової, Лупкова, Микова і Смільника. Там, по основних нарадах, схвалено створити в цілому Сяніцькому повіті, покищо з осідком у Команчі, Сяніцький Комісаріят Західньо-Української Республіки.

Головою Комісаріяту вибрано о. Пантелеймона Шпильку, пароха у Вислоку, а членами активних інтеліґентів і селян. На терені Комісаріяту був повний спокій і безпека, створено сильну міліцію, роблено — на жаль, безуспішні — заходи добути старшин у Станиславові і зброю від чехів. Відтята від сходу ця лемківська організація мала тоді не абияку вагу. Вона виявила патріотизм і тверду завзятість, була пристановищем для втікачів з західньої Галичини, які рятували життя від польських репресій, вкінці відтяла полякам важливий для них доступ до Чехо-Словаччини. Коли вістка про зрив розійшлася по околиці, до Комісаріяту явилося багато молоді з околишніх повітів, які своєї організації не мали. Це дуже тривожило сяніцьких поляків.

Але цей одинокий лемківський зрив, головно з причини недостачі старшин і зброї, не міг удержатися довго. Вже в половині лютого 1919 р. полякам вдалося з допомогою сильних військових відділів по кількаденній кривавій геройській обороні опанувати цілий терен Комісаріяту. Вони пограбували населення, спалили багато хат, а цілий наш актив виарештували. Голові о. Шпильці (пом. в Канаді в 1950 р.) тільки тому вдалося уникнути смерти, якою йому погрожували поляки, що день перед інвазією він виїхав до сусіднього пряшівського села, відвозячи мадярського старшину, який втік до Вислока від помсти чехів.

Збройний національний зрив приніс лемкам ту велику позитивну користь, що він повністю їх освідомив і витворив у них спротив пізнішому польському наступові. Це виявилося у численній участі лемківських бійців в обороні Срібної землі і в рядах геройської Української Повстанської Армії.

ОСІННЄ ВИШИВАННЯ

Ходить осінь, походжає,
Листя жовтим вишиває,
Підбирає кожну нитку —
Щоб не гірш було, як влітку.
Щоб тополі й осокори
Похвалили жовті вбори.
Щоб береза пелехата
Стала золотом багата.
Втратиш листячко зелене —
Навіть ти, розлогий клене,
Та не плач: твоя обнова
Ще пишніша, пурпурова.

Ходить осінь роботяща:
— Де ж не побувала я ще?
Що ж іще узяти в кросна?
Треба ще ялини й сосни!

До сосни торкнулась тільки —
Покололи руку шпильки.
Як ялину нищити?
— Мусіла залишити...

Так то сосни і ялини
Залишилися без зміни,
І, хоч всюди жовта осінь —
Зеленіють, як і досі...

ГАННА ЧЕРІНЬ

ВАША ДИТИНА І ВУЛИЧНИЙ РУХ

Тепер у ЗДА і Канаді вимирає дітей внаслідок автомобільних випадків більше, ніж від будь-якої недуги. Тим часом цілком можливо охоронити життя вашої дитини з поміччю відповідного нагляду і вишколу.

Передшкільні діти слід держати здалека від вулиць та шляхів, а випускати їх туди тільки під наглядом старших. Треба подбати, щоб такі діти бавилися в безпечних місцях, здалека від вуличного руху.

Коли йдете вулицею разом із дитиною, не забувайте самі придержуватися вуличних приписів і пояснювати їх дитині за кожним разом. Часте повторювання й пригадування дасть добрі наслідки. Ось деякі з вуличних приписів для дітей:

1. Поки переходити вулицю, зупинися на хіднику, поглянь вліво, поглянь вправо, потім ще раз вліво. Не переходь вулиці, поки не буде вільного проходу; щойно тоді переходь під прямим кутом, весь час не зменшуючи обережности.

2. Переходь вулицю тільки тоді, коли маєш вільний вид на вуличний рух в кожному напрямі. Подвійно обережно переходь коло запаркованих авт та коло інших предметів, які заслоняють вид на вулицю.

3. Переходь на перехрестях вулиць, а не між ними, і завжди вважай на автомобілі, які звертають з одної вулиці в другу.

4. Простуючи шляхом, на якому немає стежки для пішоходців, іди лівим краєм, обличчям до руху на шляху.

5. На пунктах, де є світляні сиґнали, переходь тільки на зелене світло, або на напис „вок". Переходити на червоне світло не вільно.

6. Входь до авта і виходь з авта тільки від сторони хідника, а не від вулиці.

7. Упевнися, чи прохід вільний від авт, поки сідатимеш в автобус чи трамвай або висідатимеш з них.

8. Повинуйся поліційним і патрульним урядовцям шляхової безпеки. „К. С."

Міське населення переважає в Канаді

Незвичайно швидкий розвиток промислу в Канаді приспішив у рр. 1951-1956 зріст міського населення так, що Канада стає країною міщан. Статистичне Бюро інформує, що в 1956 році дві третини населення Канади жило в міських районах, тоді як у 1951 році там жило 63.5% (врахувавши Нюфавнленд), а в 1901 році тільки 37.1%.

Міське населення Канади зросло у 1956 році до 10,714,855. У 1951 році воно нараховувало 8,817,637 осіб, а 1901 року — не цілих 2,000,000. Сільське населення нараховувало у 1956 р. 5,365,936 осіб, тоді як у 1951 році по селах жило 5, 191,792, а в 1901 році — 3,400,000 осіб.

У 1956 році Онтеріо було найбільш урбаністичною провінцією. Три чверті її населення жило по містах і містечках. Британська Колумбія і Квебек були другими з черги, маючи понад 70% населення в міських районах. Зате на острові Принца Едварда та в Саскачевані більшість мешканців жила по селах.

АФП — КІО вдоволені з виборів і плянують збільшити політичну кампанію

Вашинґтон. — Комісія Політичного Виховання при Американській Федерації Праці — Конґресі Індустрійних Організацій видає місячник під загол. „Політичне Мемо", в якому висловлює вдоволення з цьогорічних виборів до Конґресу і закликає всіх своїх членів до ще більшої політичної активности в виборах 1959 і 1960 років. „Мусимо не тільки витримати темпо, енерґію та ентузіязм, які ми виявили цього року, але ще їх збільшити", щоб в Конґресі було якнайбільше членів — прихильних робітничому законодавству. Комісія Політичного Виховання стверджує, що цього року вибрано 23-ох із 30-ох сенаторів, яких підтримувало робітництво, 182-ох із 293-ох конґресменів та 17-ох з 23-ох кандидатів на губернаторів. На Алясці Федерація Праці підтримує демократичний список: на конґресменів Ернеста Ґрюнінґа і Роберта Бартлетта, а на конґресмена — Ралфа Ріверса. Там відбудуться вибори 25 листопада.

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

В ОСОБИСТІЙ СПРАВІ ГРОМАДСЬКОГО ЗНАЧЕННЯ

Хвальна Редакціє „Свободи":

Повідомляю Вас, що з днем 13 жовтня 1958 р. фірма „Платон Стасюк" перейшла на власність моїх братів Кипріяна і Володимира.

Відходячи з підприємства, яке я вів від 1922 року і яке свого часу мало на терені Ню Йорку і Бруклина 5 філій, приємно мені скласти Вашому Часописові щиру подяку за кооперацію зі мною, за прихильність і зичливість у відношенні до мене і моєї фірми. Оголошення у Вашому часописі багато причинилися до спопуляризування мого підприємства на протязі 36-річного його існування, не тільки в ЗДА, але всюди, куди доходить Ваш часопис.

Вага оголошень у часописах є дуже важною в кожному бизнесі — на жаль, мало українських бизнесменів доцінюють вагу реклями. Не беруть вони прикладу з американських фірм, які так часто і так добре себе реклямують.

Рекляма не тільки приносить користь підприємствам, але і піддержує часопис, а тим самим приносить користь і цілій громаді.

Передаючи підприємство моїм братам Кипріянові і Володимирові, маю надію, що вони підуть моїми слідами не тільки в комерціяльних засадах, але і будуть продовжувати моє відношення до громадських справ.

Ще раз дякую щиро Хвальній Редакції за прихильність до мене і до моєї фірми.

Платон Стасюк

Ню Йорк, 28 жовтня 1958.

Інж. Василь Рижевський

ПІВ СОТНІ ЛІТ ТОМУ...

Спомин з „Основи" і давнього Львова

(3)

На чолі походу на білому коні їхав у гетьманському убранні з булавою в руці професор Боберський, вельмизаслужений голова „Сокола Батька" і начальний організатор того здвигу. За ним ішла група визначних громадян разом із старшиною „Сокола Батька" і „Січі", як ґенеральний штаб гетьмана. Далі маршували відділи із співом і музикою, під проводом організаторів. Відділи „січовиків" очолював посол до віденського парляменту адвокат д-р Кирило Трильовський, головний організатор „Січей". Приємно зазначити, що між провідниками відділів було також багато священиків.

Окремо звертали на себе увагу відвідділи в оригінальних одностроях кубанських козаків з „основ'янином" Климом Ґутковським на чолі, відділи в прегарних одягах гуцулів, запорізьких козаків і ін. Найбільше, одначе, приковував увагу глядачів відділ студентської молоді університету, політехніки та ремісничої школи в одностроях Січових Стрільців, гаряче оплескуваний публікою, що вщерть виповнила хідники. Ніхто тоді ще не здавав собі справи з того, що за пару днів вибухне війна і цей військово вимуштруваний відділ відіграє велику ролю в історії українського народу, ставши основою Української Армії.

Повних три години треба було стояти, щоб оглянути цей похід від початку до кінця.

По полудні на площі „Сокола Батька" відбулись руханкові вправи-пописи кількасот учасників — хлопців і дівчат. Музикою до вправ проводив композитор інж. Я. Вінцковський, знаний під псевдонімом Ярославенко, автор відомого „Маршу Соколів".

Приглядався вправам також і Митрополит Андрей, граф Шептицький, гаряче вітаний публікою. Присутнім на вправах був і командант львівського корпусу, фельдцайґмайстер Фідлер, який дуже похвально висловився про дисципліну змагунів та організацію здвигу.

*

Під час вправ, неначе грім з ясного неба, вдарила вістка, що в Сараєві замордовано наслідника австрійського престола, архикнязя Фердинанда і його дружину. Стало ясно, що війна неминуча. Вправи перервано і народ з поспіхом почав розходитись. І дійсно, за три дні вибухла перша світова війна.

*

Льокаль т-ва „Основа" знаходився майже навпроти будинку Політехніки (вул. Снядецьких 4), тому в кожній пору дня приходили туди основ'яни — чи то перед викладами, чи поміж годинами, аж до пізнього вечора. Тут завжди можна було зустріти все ту саму горстку ідейних членів, що читали часописи, грали в шахи або брали книжки з досить великої бібліотеки.

Посередині кімнати стояв довгий стіл, вкритий зеленим сукном, а на ньому повно газет та журналів, — крайових і закордонних, що давало членам можливість слідкувати за важливішими подіями. Зокрема, дуже почитною газетою була київська „Рада", що насвітлювала розвиток політичних подій на Україні, які по революції 1905 року набирали на інтенсивності. Крім „Ради" були ще „Діло", „Свобода", „Громадський Голос", „Руслан" та інші, а також різні технічні часописи та журнали українські, польські, німецькі, французькі і навіть англійські.

Снідали, обідали і вечеряли звичайно основ'яни в їдальні „Братньої Помочи", де могли дістати їду по дешевій ціні; напр., снідання — склянка молока та булка — коштувало 10 центів, обід — велика порція т. зв. „фас-кап-бур" (фасолі, капусти і бураків без омасти) — 7 центів. Звичайно, можна було дістати там і печеню, що коштувала 21 цент, але це могли дозволити собі тільки краще забезпечені основ'яни.

Життя в т-ві „Основа" було рухливе, веселе й безжурне, тому приємно було там посидіти кілька вільних від праці хвилин. Спорів чи партійних непорозумінь не було там ніколи, хоч не бракувало між членами і народовців, і соціялістів, і радикалів, і клерикалів.

„Основа" мала короткий час свою власну оркестру (Олександер Пежанський — перша скрипка, Колитчук — друга скрипка, Васюта — клярнет, Букшований — бас і ін.), яка перейшла пізніше під дириґентуру о. Туркевича.

Бібліотекою завідували навперемінну Теофіль Рижевський, Олесь Пежанський, Роман Білинський і інші.

Довголітнім касиром товариства був Олесь Гладишовський. Він же виплачував потребуючим членам допомоги, якщо була на те ухвала виділу, давав позички головно на закупно залізничих білетів, коли основ'яни роз'їздились на свята чи на вакації.

Приємно згадати, що в той час майже не було т. зв. „залізних техніків". Загал студентів, крім суспільної праці, пильно користав з викладів і своєчасно або лише з малим опізненням складав іспити.

Між членами було чимало дуже здібних студентів, як, наприклад, визначний математик Гапанович, який уже на першому році студій став асистентом при катедрі вищої геодезії (астрономії), яку викладалося на четвертому році інженерії. Асистентом катедри водного будівництва протягом кількох років був Теофіль Рижевський.

Так виглядало життя „Основи" до вибуху першої світової війни. Під час війни воно завмерло зовсім. Більшість членів покликано до військової служби, і вони розбрелися по всіх краях Австрії. Багато з них з війни вже не вернулися. Були це: Степан Заячківський, Бассараб, Ганкевич, Гапанович, Лісикевич, Колцунюк, два брати Калитчуки, Януш і інші, прізвищ яких не можу вже собі пригадати.

*

Після війни, під польською займанщиною, життя в „Основі" відновлено, але прибрало воно цілком відмінної форми. Натиск і формальне переслідування, недопущування українських студентів до студій на Політехніці („нумерус клявзус") — все це змусило основ'ян заложити Тайну Українську Політехніку, яка часто змінювала місце викладів, щоб уникнути надмірно дбайливої „опіки" збоку польської влади. А проте, не зважаючи на всі перешкоди, виклади йшли нормально, і великим нашим успіхом було те, що іспити, зложені в Тайній Українській Політехніці, були визнавані на закордонних політехніках.

Після другої світової війни „Основа" — Товариство українських студентів технічних наук — відродилась ще раз, але вже не в своєму рідному краю, а тут, в З'єдинених Державах Америки. В цілком інших обставинах нова „Основа" продовжує діяльність давньої „Основи" у Львові, і я з цілого серця бажаю їй великих успіхів.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Окружний З'їзд Союзу Українок Америки

5-го жовтня з'їхались численно членки округи в Домі СУА. У Филаделфії є великий осередок, бо Окружну Раду творять аж 15 Відділів із міста та округи. З'їзд відкрила голова Окр. Ради п-ні Анна Сивуляк молитвою. До проводу З'їзду вибрано п-ню Амалію Рублеву на голову, а п-ню Ірину Петрівську на секретарку.

Відділи складали звіти. Виявилось, що більшість їх працюють задовільно. Майже в кожному Відділу прибуло членства, збільшилися грошові обороти. Майже всі Відділи влаштовували імпрези і займалися суспільною опікою. Два Відділи мають під опікою навчальну станицю в Европі, а два підтримують датками старшу жінку в Европі.

Іменем Окруж. Ради складала звіт пані Анна Сивуляк. Її праця йшла в двох напрямках — репрезентаційному й організаційному. Окруж. Рада заступала СУА на терені УККА, ЗУАДК-у, Ген. Федерації Жін. Клюбів та Інтернаціонального Інституту. Головними імпрезами її було Свято Жінки - Героїні і Міжнародний фестиваль. Голова Контр. Комісії п-ні Михайлина Чайковська поставила внесок на уділення абсолюторії.

Дискусія над звітом була була дуже оживлена. Присутні розглядали можливості приєднання нових членок та затіснення взаємин між Окр. Радою й Відділами. На жаль, мало звернено увагу на репрезентаційні завдання Окр.Ради перед американськими жіночими організаціями.

Слідували доповіді. На організаційні теми промовляла п-ні Марія Біляк, на виховні теми пані Іванна Савицька і Люба Онуферко, а на теми музичних зв'язків п-і Наталія Котович. Кожна доповідниця розгорнула свою тему під знаком актуаль. завдань. П-ні Біляк вказала на байдужність членства, яку треба поборювати, особливо в обличчі близької нашої Конвенції. П-ні Онуферко вказала на причини, чому немає в організації молодих матерей, які перевантажені своїми обов'язками. СУА повинен прийти їм з допомогою у виховних справах. П-ні Савицька подала багато цікавих суґестій, які відомі читачам „Свободи" з її недавної статті. П-ні Котович виказала, що СУА міг би брати участь в музичних імпрезах Інтернаціонального Інституту та Культурних Олімпіядах пісні і танку. Дискусія ще більше насвітила ці справи. Особливо виховні проблеми цікавили живо всіх членок, хоч між ними не було молодих матерей. Але материнські почування притаманні кожній жінці і долею нашої молоді всі заінтересовані. Пізно ввечері закрила наради СУА п-ні Олена Лотоцька, дякуючи всім за участь.

Під час З'їзду вибрано також нову Управу Окружної Ради. До неї увійшли: пані Анна Сивуляк — голова; Марія Єсевська — містоголова; Ірина Качанівська — секретарка; Ірина Петрівська — заступниця; Марія Бабяк — касірка і референтки: Осипа Грабовенська — куль.-освітня; Софія Барусевич — виховна; Амалія Рублева — сусп. опіки і Ніна Самокішин — преси.

Вишивані вечерниці

Клич вишиваних вечерниць живо розворушив членок 43 Відділу СУА. Вже від весни почали продумувати над відповідними сукнями. Це найкраща нагода виявити свій смак і знання української вишивки і впровадити народні взори у наш щоденний, міський побут. 25-го жовтня відбулися ці вечерниці в залі Горожанського Клюбу. Можна було розрізнити багато вишиваних суконь, що губились у танковому вирі. Щойно стараннями Управи Відділу вдалось виловити найкращі зразки. На прохання „Нашого Життя" один аматор - фотограф примістився в невеликій залі і там фотографував по черзі вишивані моделі. Деякі моделі схоплено кольорово, другі знов чорно-біло.

Було 40 моделів-суконь і 15 блюзок. При такій кількості можна було ствердити велику різнородність матеріялу і форм приміненя. Більшість моделів були дуже вдалі. Показалось, що українська жінка володіє не тільки технікою вишивання, але має великий смак у приміненні взорів і винахідливість, коли говорити про ефект. Наприклад, п-і Наталія Перфецька, яка мала чудовий білий комплетик, вишиваний яворівським узором, придумала собі нашийник у формі вишиваної „писанки". А п-і Аня Літинська підібрала для шалевого коміра своєї дочки чудово уложені гілки із старої запаски. П-і Осипа Грабовенська примістила широку „вуставку„ на шарфі, якою була перев'язана її блідо - зелена суконка.

Окрім цієї засади застановляло також те, що часто дуже малою кількістю вишивки осягалося гарний ефект. І так дуже скупо вишивані сукні мали пані Н. Карпініч, Н. Палладій, Д. Кравців, А. Максимович, Р. Огродник, О. Утриско, І. Мельник, І. Кравців, А. Сагата, Я. Мигасюк, М. Федорів, Л. Чайковська. А при тому кожна сукня мала свій вираз і стиль. Доказ на те, що не треба витрачати багато зусилля на це діло, а поступати з певним смаком і знанням справи.

Далеко більше праці у свої сукні вложили пані Н. Оранська, І. Грабовенська, М. Чижович, Ж. Кравців, Х. Пушкар, Н. Середа, Г. Шатинська, Л. Гарванко, О. Рудакевич, Л. Рудакевич, Г. Кривуша, А. Літинська, Л. Кострубяк, Т. Бабюк, і Н. Мірчук. Власниці їх солідно попрацювали й можуть пишатися справжнім признанням за працю і смак.

Окремо треба згадати деякі блюзки, що були дуже ефектовні. Їх мали пані Галушка, Середа, Каплиста, Яремко, Заборська, Стойкевич, Шуст, Масюк, Стулковська і Курилець.

Відділ не давав відзначень за найкращі моделі. Воно й трудно було б вибрати найкращі з-поміж гарних суконь. А світлиня моделів, поміщені у нашій пресі, будуть найкращою винагородою і прикладом для других.

Л. Б.

Дітройт, Міш.

25-літній Ювілей 24-го Відділу ОДВУ

20-го лютого цього року минуло 25 літ від заснування 24-го Відд. Організації Державного Відродження України, і з тої нагоди Відділ відсвяткував свій Срібний Ювілей. Свято відбулося дня 5-го жовтня в УНДомі і пройшло з повним успіхом. Відділ проіснував з малою перервою повних 25 років, поробив велику роботу і не дивно, що на Ювілей зібралося багато членів ОДВУ і УЗХ, а також багато представників організацій, гостей і приятелів. Свято розпочалося врочистим актом посвячення прапора Відділу, якого доконав о. прот. М. Ляшук, парох катедрального храму св. Покрови. Кількадесять кумів на чолі з проф. О. Грановським — головою ЦУ ОДВУ, п. М. Квітковською — головою ГУ УЗХ, п. Т. Бакбойчуком — делеґатом від ЦУ ОДВУ, д-р Д. Квітковським — головою Метр. Відділу УККА, п. В. Довганем — головою Федерації, д-р М. Дужим — головою Організації Визвольного Франту, п. Ів. Іванчуком — представником УНСоюзу, п. Ів. Білоусом — головою Окруж. Управи ОДВУ, з гостями, а то д-р О. Наклович — головою 8-го Відділу ОДВУ з Клівленду, пп. П. Мудрим і О. Тяжким від УНО з Віндзору, представницями ОУК з Канади, п. Т. Бенюком — гол. УНО в Лімінґтон, головами і представниками багатьох організацій Дітройту, головами і членством ОДВУ і УЗХ. Прапорові ленти держали приятелі і симпатики ОДВУ і УЗХ.

По посвяченні прапора виголосив гарне слово і провів присягу прот. о. Ляшук і передав прапор проф. Грановському, який з відповідним зверненням передав його голові Відділу п-ві П. Залузі.

Концертовою частиною проводив інж. Я. Варивода, культурно - освітній референт. Промову виголосив п. Білоус, який передав історію і заслуги Відділу на різних ділянках праці. Присутні вшанували пам'ять померлих членів. Пані Волдс при супроводі п. Соловій виконала кілька пісень, а гості не жалували за її гарне виконання оплесків. Найкращою точкою в тій частині свята був виступ молодих МУН-ок з Віндзору, які відтанцювали кілька збірних і сольових народних танків. То була молодість і краса, тому приняття молодих танцюристок було сердечне.

Бенкет приготовили старанно членки УЗХ. Привітів було багато. Бенкетом проводив п. Павло Дуда з Віндзору. Крім вище названих представників вітали Ювілята пп. М. Горин від 4-го Відд. ОДВУ, Т. Хруставка від Укр. Миш. Ліги, Чмир від УНДому, П. Кізел від 292 Відд. УНС, М. Стружовська від 14-го Відд. УЗХ, Ю. Чайковська від 34-го Відд. УЗХ, В. Дідик від УККА, Т. Грицай від 175-го Відд. УНС, Ф. Драґінда від Укр. Гетьманської Організації і інші. Між письмовими привітами був також привіт від ген. М. Капустянського і від п. В. Різника. Організації зложили для новопосвяченого прапора дар в сумі понад 200 дол.

Довшу промову виголосив проф. О. Грановський, який між іншим сказав: „Ваш Відділ в складі організаційної системи ОДВУ чесно, сумлінно і достойно взяв на себе високовартісні ідеї Українського Націоналістичного Руху і впродовж довгих 25 літ Ваше членство примірно виконувало свої обов'язки в рядах свойого Відділу як здисципліновані члени, даючи зразок праці цілому українському суспільству на вашому терені"

Найбільше зворушливим моментом цілого свята було декорування гарними ювілейними відзнаками заслужених членів ОДВУ і ЗУХ, яке перевів проф. О. Грановський. Свято зачато і закінчено гимнами, а бенкет молитвою.

І. Білоус

АВРАМЕНКО НА ОВИДІ

З різнородних засобів, якими українсько - американське громадянство в минулому послуговувалося, щоб здобувати популярність для українського імени в Новому Світі, найбільш успішним було українське народне мистецтво. З-поміж корифеїв, які поширювали це мистецтво, неперевищеними досі залишилися Олександер Кошиць та Василь Авраменко. Обидва вони працювали в різних галузях: Кошиць — у хоровому, Авраменко — в хореографічному мистецтві. У 1932 році, з нагоди 200-річчя народин Вашингтона, обидва діячі об'єдналися для його вшанування і об'їхали головні осередки українського життя в З'єдинених Державах — один з хором, другий з народним балетом. Ця співпраця залишилася досі неперевершеною в успіхах серед американського загалу. Після того обидва маестри знову пішли окремими шляхами, не спочиваючи на здобутих лаврах. Кошиць помер майже 15 років тому (27 вересня 1944 р. в Вінніпеґу, в Канаді), Авраменко відзначає цього року 30-річчя своєї праці в З'єдинених Державах.

Діяльність Кошиця закінчилась і вже прийшов час на оцінку його заслуг з історичної перспективи. Авраменко, в силі віку, щойно проголосив програму своєї праці на таких зразках, на яких починав її 30 років тому, з додатком осягів у своїх змаганнях в продукції українських фільмів.

З різнородної критики на виступи Авраменка громадянство українського роду може побачити, які недомагання виявилися в його праці в минулому. Були це недомагання головно в недостачі організації фондів на виступи й на фільми, що потягнуло за собою недостачі в продукції, а подекуди й в самих виступах. Крім того, як танцювальна, так і фільмова справа були піонерською працею. Специяльністю Авраменка — це навчання танків на чисто фолкльорному підкладі. Під цим оглядом Авраменко має історичні заслуги, бо дав молоді українського роду в Америці готову систему українських народних танків, яку вона живцем перебирала, нею пишалася, з нею виходила й виходить перед загальноамериканську публіку просто тому, що має чимось повеличатися перед своїми ровесниками. Це не тільки танок і музика, але й народні українські костюми, й звичаї, які є інтеґральною частиною при виступах. Разом це справжня атракція!

У різних статтях родженої в Америці нашої молоді, писаних англійською мовою, українське мистецтво, зокрема танкове, займає передове місце. У молодих адептах, авторів цих статтей, пізнати глибоке зацікавлення народним мистецтвом і поважне оброблення тем. Серед новоприбулих іміґрантів, колишніх діпістів, пізнати також зворот до студій над нашим минулим в Америці, а допис у „Свободі" з 15 жовтня з Трентону вказує, що вони перебирають танкову систему Авраменка, з назвами самих танків, до свого репертуару, який здобуває загальне признання.

Коли йде про фільмову продукцію, то вона почалася від фільмування танкових виступів чи фестивалів, і тому ці фільми становлять неоцінену вартість для студій над ступневими досягненнями української громади в ділянці не тільки мистецтва, але й громадського життя взагалі. Так, напр., у фільмі „Маруся" зафільмовано хор Кошиця з його дириґентом. Отже, хто хоче пізнати методи ведення хорового діла великого Кошиця, знайде там вартісні матеріяли.

Курси українських народних танків, які тепер відновлює школа Авраменка, можуть, при належній фреквенції, досягнути ще більшого успіху, ніж курси з часів між світовими війнами. Одначе, треба поставити одно застереження: не братися до діла понад сили. Вислів „понад сили" треба розуміти як організаційні, так і фінансові можливості. У практиці це зведеться до вирішення: чи правильно, щоб талановитий мистець в особі Авраменка, мусів дбати не тільки про мистецький бік справи і належне виведення картин перед американським форумом, але ще й про шукання фондів на виступи?. Саме вдалі виступи можуть мати великий вплив на признання українських культурних вартостей, як кваліфікації народної маси для її аспірацій до політичної незалежности.

Д-р Семен Демидчук.

З ВІДЧИТОВОЇ ЗАЛІ

Доповідь професора Лева Добрянського

Каліджь Парк, Мд. — 28-го жовтня проф. Джорджтавнського університету Лев Е. Добрянський, голова УККА, автор книжки „Вебленізм — нова кристика", виголосив у Меріленському університеті реферат на тему „Росія, СССР і ЗДА". Прелеґент вказав на структуру СССР, підкреслюючи при тому, що тут немає ніякої подібности між СССР і ЗДА, як то деякі американські політики роблять фальшиві порівняння, мовляв, Україна це неначе один із стейтів ЗДА, так Україна в СССР. Проф. Добрянський сказав, що численні країни, які тепер входять в склад СССР, мали свою самостійність, але програли війну з Росією і силою підпали під панування Москви. Покликаючись на історичні факти, вказав прелеґент на тяглість московського імперіялізму, починаючи від Петра 1-шого а кінчаючи Сталіним - Хрущовим. Так же само як за царів Росія підбивала і опановувала сусідні країни в Европі і Азії, так і тепер большевицька Росія не покидає думки про світову революцію та оволодіння цілим світом. Проф. Добрянський звернув увагу на спритність большевицько - комуністичної інфільтрації головно в Азії, Середньому і Далекому Сході. Прелеґент згадав про підпільні рухи в СССР, особливо в Україні, Грузії та ін. Національне питання в Сов. Союзі є найпекучішим для теперішніх правлячих властей. Кожний народ прагне своєї національної самостійности і хоче позбутися московського ярма. Йдучи за гаслами самих большевиків, що говорять про самостійність всіх національних меншин та згадуючи про домагання встановлення чужих амбасад в Україні і Білорусі, він казав, що це могло б дещо улегшити загальну ситуацію. Це головніші думки змістовної доповіді проф. Л. Добрянського в Меріленському університеті в Каліджь Парку. По рефераті відбулась жвава дискусія, і багато студентів ставило професорові питання, на які він давав вичерпуючі відповіді.

Т. Царик

ЗВЕРНЕННЯ

Українського Військово-Історичного Інституту при Науковім Товаристві Шевченка до Вояцтва і Громадянства.

При Історично - Філософічній Секції НТШ засновано Український Військово - Історичний Інститут.

Завданням Інституту є:

а) збирати і безпечно зберігати всякі матеріяли з ділянки історії української військової справи та тієї військової справи, що торкалася території України;

б) плекати військові студії з ділянки історії військової справи в Україні й вивчати військову проблематику, що відноситься до визвольної боротьби України проти большевизму;

в) оголошувати висліди студій у відповідний спосіб. (§2. Правильника УВІ при НТШ).

Щоб належно виконати подані завдання і справді зберегти історичні матеріяли для наступних поколінь, перед якими стоїть у цілій повноті проблема продовження визвольних змагань Українського Народу та успішне закінчення їх, треба всім без винятку учасникам минулої боротьби взяти активну участь в праці Українського Військово - Історичного Інституту.

Український Військово - Історичний Інститут не є приватною інституцією, його існування при нашій високозаслуженій для нації науковій установі, якою є НТШ, дає гарантію, що праця Інституту, підтримана всім громадянством і нашим славним вояцтвом, піде в належнім напрямі й буде корисною.

Дирекція Українського Військово - Історичного Інституту звертається з гарячим закликом:

а) щоб усі учасники визвольних змагань переказали в депозит Інституту всі матеріяли, які мають у себе (відозви, накази, документи, світлини тощо), що освітлюють перебіг змагань — переховування їх в приватних організаціях чи індивідуально не служить українській справі; у випадку застережень щодо повернення документів власникові, це буде виконане по їх використанні;

б) щоб кожний учасник визвольних змагань списав свої спогади і в найкоротшім часі переслав їх до Інституту;

в) щоб кожний наш громадянин і вояк, уважаючи Український Військово - Історичний Інститут конечною і позитивною установою, підтримував його, допомагаючи в праці, вербуючи добродіїв Інституту, поширюючи відомості про існування Інституту та його працю.

Лише спільна і жертвенна співпраця всього українського громадянства, зокрема українського вояцтва, може допомогти Інститутові виконати завдання. Напевно спільна праця всіх учасників визвольних змагань в рамах Українського Військово- Історичного Інституту буде належно оцінена нашими наступними поколіннями.

Не відтягайтеся з вашою співпрацею з Українським Військово - Історичним Інститутом і для нього. Адреса Українського Військово - Історичного Інституту:

Shevchenko Scientific Society
302 West 13th Street
New York, N. Y.

За Дирекцію УВІ: Павло Шандрук — Ген. Штабу ген. пор; Зенон Стефанів — сотник; Іван Кедрин Рудницький.

Спорт

УСК — I — ФРЕНЧ СК 9:2 (3:1)

Ню Йорк, неділя, 9 листопада. — У цих змаганнях УСК показав технічно високу гру та вміле орудування м'ячем, що вкінці знайшло своє віддзеркалення у кінцевому висліді. Лінія нападу команди (Збіковський, Шпон (Гивель), Маркотіс, Павлюк, Косініс), що ще на початку сезону складалася лише із поодиноких змагунів, все більше починає зіграватися зі собою, та у її грі добачується повний плян та схему. Поміч (Наливайко, Гаврилюк, Манґанас (дуже добра), як також оборона (Шміґель, Підгорецький) та воротар — Голуб. Ворота для УСК-у здобули: Копсініс, Маркотіс по троє воріт, Павлюк, Наливайко і Збіковський по одному. Глядачів доволі.

УСК, — резерва — ФРЕНЧ, резерва, 8:2 (3:2)

Ворота для УСК-у здобули: Літвінов 4, Коваль 2, Була і Ярема по 1.

УСК „Б" — ВЕСТ НЮ ЙОРК „Б" 4:3 (2:2)

Ворота для УСК-у здобули: Гошко та Лі по 2.

УСК — учні — Пфельцер — учні 5:3 (2:1)

Усі 5 воріт здобув для УСК-у В. Катинський.

УСК — новаки — Дойчґари — новаки 1:1.

Ворота для УСК-у здобув Івасютин.

УСК — ОЛДБОЇ — ТРИЗУБ (Филаделфія) ОЛДБОЇ 2:3.

Олдбої УСК-у мали свій „чорний день". Не зважаючи на свою технічну перевагу, програли до скорших филаделфійців. Обидвоє воріт для УСК-у стрілив В. Кобзар.

Іван Ссрант.

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" — АЙРІШ АМЕР. СК 5:0 (2:0).

„Я, як посторонній глядач, мушу признати, що „Чорноморська Січ" — цього року вже стала справді поважним клюбом" — такими приблизно словами висловився перед автором цих рядків дир. Володимир Голюка з Ню Йорку по змаганнях проти Айріш-Амерікен. СК, в неділю 9 листопада 1958. Висловлені слова щирі, і до того це признання громадянина, який має свій „смак", має свій погляд на ті справи. Це дещо може скріпити віру в те, що „Чорноморська Січ" в Нюарку мужніє, росте, хоч усе ще проходить доволі важко, особливо, якщо зважити брак потрібного в таких справах досвіду більшого гурта членів і симпатиків. Як і те, що і громадянство з тих чи інших причин все таки не цілком довір'яє повазі веденої праці. Громадянство Нюарку й околиці повинно ближче поцікавитися своїм клюбом, повинно поволі робити його своїм якнайкращим репрезентантом спортової діяльности.

Про самі змагання останньої неділі, можна сказати лише те, що вся дружина грала дуже амбітно і жертвенно і важко когонебудь було б вирізнювати. Шманько на позиції „штопера" становить дійсно „мур" і він все таки в оборонних лініях найтвердший. Коваль і Брантштетер, перший досвідом і рутиною, а другий молодістю і „акробатикою" вміють будувати гру і при співпраці з Дуткевичем та Хромовським, як лучниками дають завжди нагоду добувати ворота. „Пеха" в стрілах мав молодий симпатичний Дуткевич, в полі дуже працьовитий і продуктивний, добре заграють разом з Каздобою, але стріли йшли або в авт, або понад поперечку. „Пех" — та й годі.

Перша дружина „Чорноморської Січі" ,веде табелю своєї Ліґи з відношенням точок 12:0 та з відношенням воріт 25:1 у свою користь.

Склад: Мек Доґаль, Голюка, Поллок, Коваль, Шманко, Брантштеттер, Лукич, Хромовський, Лясло, Дуткевич, Каздоба (Бренич).

СК Вісла — „Чорноморська Січ" Б 0:2.

Друга дружина „Січі" виграла заслужено і тим самим здобула дальші дві нові точки. Ворота стрілив Ірась. Хоч не грала в повному складі, проте жертвенність усіх змагунів таки дала перемогу.

„Чорноморська Січ" юньйори — Олд таймерс юн. 4:1.

Юньйори „Чорноморської Січі" добули знову дві цінні точки і ведуть табелю своєї Ліґи з відношенням точок 4:0 та з відношенням воріт 10:2.

Склад юньйорів: Воробець, Черняхівський, Ляшок, Хруцький, Лужняк, Дуткевич Ю., Кобільник Т., Каздоба В., Ґура Мирон, Попович, Борковський, Олесницький.

Джермен — Гунґеріси — учні — „Чорноморська Січ" — учні 5:0.

Молодим і мало досвідченим учням „Січі" важко було протиставитися противникові, який виставив половину дружини змагунів юньйорів, при тому таки готових до всіх можливих засобів, щоби лише виграти. Все таки наші змагуни мужньо радили собі, як могли. (ix)

„СІЧ" ЕЛИЗАБЕТ — НОРТ ГАЛЕДОН 1:0.

Змагання, які „Січ" Елизабет розіграла дня 9 листопада на грищі Воріненко Парк з німецькою дружиною Норт Галедон, „Січ" вирішила з вислідом 1:0 в свою користь.

При гарній погоді як і при чисельній публіці „Січ" заграла багато краще з таким сильним противником, в порівнанні з минулою неділею, де перепала зі слабшим Марітімо.

Змагання „Січ" — Норт Галедон можна зачислити до найкращих змагань, які відбулися в цьому сезоні. Цілий час гра була скора, чиста, за винятком дуже малих „фавлів", без яких годі обійтися. Можна було зауважити спортову чемність обидвох сторін, при найменшім уздарі подача руки, легка усмішка і гра йде далі. В першій половині гри Маркусь з гарної подачі Люшака зобуває перші ворота для „Січі", що залишається вислідом до кінця змагань 1:0. Першу половину можна правдиво приписати для „Січі".

В другій половині німці дуже часто були під воротами „Січі", та давали не одну серію стрілів, які Цьолко зручно виловлював. Німці, які за всяку ціну старалися вирівняти, але оборона „Січі" все ліквідувала у своїй спроможності, а як що вже просмикнулося, та відбирав Цьолко. Найкращими на грищі були, Е. Чижович на помочі, Боянівський, Панкевич, Марчук, оборона та Цьолко у воротах.

Суддя був досить добрий. Наступні змагання „Січ" розіграє зі шкотами знову в дома на Воріненко Парк.

Склад Січі: Ю. Цьолко, М. Панкевич, Б. Марчук, І. Боянівський, С. Люшак, І. Маланчук, М. Александрович, А. Александрович, М. Олійник, В. Маркусь, Р. Гарасим, Е. Чижович, М. Клоків, К. Гевко.

В. Заблоцький.

РІДКІСНА ІМПРЕЗА СПОРТОВЦІВ „ОЛДБОЇВ"

В неділю, 9-го листопада 1958 р. в Народному Домі в Ню Йорку відбулася цікава й небуденна зустріч заслужених для українського спорту копунів „олдбоїв", які враховуючи своє миле й заслужене спортове минуле, розіграли двоє товариських змагань у копаному м'ячі, між „Тризубом" з Филаделфії та УСК-ом з Ню Йорку з вислідом 1:1 (Филаделфія 26 жовтня 1958) (Ню Йорк 9 листопада 1958). Дуже мило було побачити на грищі колишню „стару ґвардію", в якої може іноді не домагав біг або завадіяцький старт до м'яча, але по блискавичній орієнтації та рафінованих комбінаціях зразу ж кидалося в очі, що всі вони були колись грачами високої футбольної кляси, а молодняк, який переважав серед публіки, побачив гру спортовців - джентелменів і міг багато дечого навчитися від таких бувших „тузів", як Кобзяр, Сумик, Пазуняк, чи інші, яких то прізвища електризували та емоціонували колись у „старому краю" тисячі й тисячі глядачів . . .

За трапезою, при якій зібралося крім „олдбоїв" - змагунів" також чимало симпатиків, гостей та членів колишніх і теперішніх спортових проводів, витворилася типічна спортовцям щира й сердечна атмосфера і всі навіть не спам'яталися, коли затягнулася ніч. Переплітаючи прийняття піснями й промовами, з яких пробивалася турбота, як то слід поставити спорт так, щоб він поруч української школи став заборолом українства, вичувалося, що ця спортова зустріч переходила своїм характером звичайну спортову вечірку, а всі, що розходилися додому, мали в душах почуття вдоволення, з уміло і вдало переведеного спортового почину, який прислужився всеукраїнській справі на теренах таких двох великих американсько - українських скупчень — як Ню Йорк і Филаделфія.

Ярослав Петрович.

З НОВИХ ВИДАНЬ

(Дмитро Чуб. В лісах під В'язьмою. Дніпрова Хвиля, Мюнхен, 1958.)

Добігає вже друга десятка років від вибуху другої світової війни, — такої трагічної для українського народу особливо в її основній фазі: в німецько-більшовицькому зударі. За такий час після першої світової війни у нас була вже чимала мемуарна література, в якій автори - учасники старалися передати наступним поколінням документ минулого. Подібної літератури з часів другої світової війни в нас відносно мало. Більше маємо спогадів політичних в'язнів, набагато менше є спогадів військовиків. Вже хоч би тому належить тепло привітати видану в цьому році в Мюнхені накладом Видавництва „Дніпрова Хвиля" книжку Дмитра Чуба „В лісах під В'язьмою". Автор книжки (Дмитро Чуб — це псевдонім) перебуває під цю пору в Австралії і є знаний українській громаді як видатний діяч на культурному й громадському полі. Особливо його теперішня заслуга — це організація українського шкільництва на терені Австралії. „В лісах під В'язьмою" відзначено на літературному конкурсі в Австралії 1954 р.

Свою книжку автор окреслив „як репортаж-спогади" про другу світову війну". Це окреслення повністю відповідає характерові твору. Та читач після прочитання книжки (до речі: з великим захопленням) висуне до автора свої претенсії: чому автор в багатьох випадках обмежився власне до репортажу, до реєстрації фактів, не пропустивши їх крізь призму власних почувань, думки, інтерпретації.

Спогади Дмитра Чуба відносяться до невеликого відтинка часу: від вибуху німецько - совєтської війни до звільнення автора з німецького полону і його повороту до Харкова. (Автора звільнено з табору на початку листопада 1941 р., а до Харкова добився він у перших днях грудня того ж самого року). За той короткий час автор мав стільки пережитого, так багато матеріялу, що з нього можна було розбудувати об'ємистий твір, для чого автор має усі дані, що їх коротко можна окреслити: дар письменника. Мало місця відведено таборові полонених. Якби не було, совєтський вояк, особливо української національности, ніяких виглядів у війні не мав, захищати більшовицького режиму не хотів. Старався дістатися якось у полон. Читачеві було б цікаво знати думки полонених в переходовому моменті, увесь процес їхнього розчарування, яке виникло після пізнання правдивого обличчя німця, німця-садиста. Спогадів про полон майже нема, і варто було б авторові ще раз вернулися до тієї теми та опрацювати її в окремому томі. Те саме відноситься до кінцевого епізоду спогадів: повороту до аркова. Автор відбув, по більшій часті пішки, величезну дорогу. Мав нагоду зустрічатися з різними людьми на Білорусі й Україні, мав нагоду розмовляти з ними, спостерігати їхні настрої у перших місяцях німецької окупації. . . Все це дало б багатий матеріял для більшого твору.

Читач сподівається, що автор не обмежиться до виданих уже спогадів, а буде продовжувати свою працю. З вдячністю повітала б українська громадськість спогади про життя Харкова під час німецької окупації.

М. Л.

РІЗДВЯНІ ЛИСТІВКИ ГАЛИНИ МАЗЕПИ ВИДАННЯ ОПДЛ

Українське графічне мистецтво рідко має нагоду до свого вияву — кожна нова книжкова поява в мистецькому оформленні стає в нас своєрідною подією.

Такою подією є теж поява різдвяних листівок, якщо вони є оформлені нашими мистцями графіки, і при тому видані з відповідною дбайливістю. Найближчий різдвяний сезон принесе в цьому відношенні правдиву мистецьку несподіванку: різдвяні листівки відомої нашої малярки і графіка Галини Мазепи. Видало їх ОПДЛ — Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, а прибуток призначений на видавничий фонд дитячої книжки. Листівки в модерному мистецькому оформленні в повних кольорах, а особлива кольористика Г. Мазепи знайшла і тут свій повний і прекрасний вияв. Ці листівки — справжня мистецька поява.

Великі кошти такого багатокольорового видання не дозволили на великий наклад, отож зацікавлені мають змогу замовляти ці листівки заздалегідь (ціна 10 листівок — $1), висилаючи замовлення з готівкою або чеком на адресу:

The OPDL Fund, Acc. No. 972
St. Mary's Credit Union, Ltd
278 Bathurst St., Toronto 2-B
Ontario, Canada.

Варто добавити, що для пропаганди нашого мистецтва ці листівки заслуговують на те, щоб показати і слати їх знайомим чужинцям (український текст побажань можна доповнити ручно англійським чи іншим текстом).

В заслугу ОПДЛ треба зачислити оце мистецьке видання і побажати б при тому, щоб взагалі всі наші різдвяні та великодні листівки були якнайкращі своїм мистецьким оформленням, і щоб у той спосіб наші мистці-графіки находили змогу мистецького вияву.

Б. Г.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Т-во Українців Угнівщини** з осідком у Монтреалі заснували українці з Угнівщини (Західня Україна), які живуть тепер в Монтреалі та в околицях цього міста в Канаді. Товариство задумує видати історію Угнівщини від найдавніших часів аж до другої світової війни.

● **Вистава української преси** відбулася в неділю дня 19-го жовтня в залях УНО в Едмонтоні. На цю виставу склались видання української національної преси за минулих 30 років та українська преса у вільному світі за роки 1945-1958. Під час вистави виголошено дві доповіді: В. Скорупський говорив про українську пресу а проф. Б. Боцюрків про проблеми української науки на чужині.

● **Польський науковий Інститут ім. Пілсудського у Ню Йорку** звернувся до Наукового Товариства ім. Шевченка з проханням визначити корреферента на вечір того Інституту, на якому проф. Дзєвановський із Гарвардського університету говоритиме на тему „Федеральна політика Пілсудського". Корреферентом з українського боку буде ред. Іван Кедрин-Рудницький, свідок травневого перевороту Пілсудського у 1926 році у Варшаві і вмаршу українсько - польських військ до Києва у травні 1920 року. Цей вечір відбудеться в залі Костюшківської фундації у Ню Йорку 26 листопада ц. р.

● **Піяністка Елена Повстюк**, що сама є родом з Криму і тепер вчителює в Джуліярд Скул оф Мюзік в Ню Йорку, виступить сьогодні, в середу 19-го листопада, о год. 8-ій ввечері, з концертом, який влаштовує Українська Студентська Громада при Колумбійському університеті. Концерт відбудеться в залі Джан И. Лавндж в Колумбії. 4-го грудня ця сама піяністка дебютуватиме у Тавн Голл в Ню Йорку.

● **„Український Дім для Старших"** — під такою назвою засновано в Торонті товариство, яке поставило собі завданням збудувати або закупити дім для старших віком українців. Товариство очолюють Яків Козловський та почесний голова Відділу КУК у Торонті адв. Данило Штокало.

Плянується „Атлянтійський конґрес" у Лондоні

Париж. — Генеральний Секретаріят Організації Північно - атлянтійського пакту (НАТО) оприлюднив плян переведення від 5-го червня 1959 року у Лондоні т. зв. Атлянтійського конґресу, на який прибули б коло 650 видатних політичних, культурних і господарських діячів та парляментаристів із 15 країн-членів НАТО. Ціллю того Конґрес було б обміркувати різні можливості поглиблення політичних, культурних, військових і економічних зв'язків між 15-тьма державами НАТО. Конґрес відчинила б і при цій нагоді виголосила б відповідну промову королева Єлисавета II.

Грецька королева „охрестила" найбільший нафтоналивний корабель ЗДА

Квінсі, Массач. — Грецька королева Фредеріка 15-го листопада охрестила найбільший нафтоналивний корабель збудований в ЗДА і назвала його іменем своєї доньки — „Княжною Софією". Вона розбила пляшку шампана і сказала: „Я хрещу цей корабель, називаючи його „Княжною Софією"; нехай Бог благословить його і всіх, хто ним буде плавати"! Присутні були діти королеви князь Константин і княжна Софія, які разом із нею подорожують по ЗДА. Цей новий корабель є власністю грека Ставроса С. Ніярхоса, який є власником найбільшої приватної торговельної фльоти в світі. Корабель „Княжна Софія" був побудований в одній із найбільших корабельні в цій країні в Бетлегем Стіл Корпорейшен.

На промислові досліди видадуть цього року $ 8 більйонів

Атлантик Ситі, Н. Дж. — Містоголова Електрич. Корпорації Вестінґгавз С. Г. Бартлетт промовляв на конвенції Крайового Товариства Електричних Продуцентів і сказав, що американський промисл в цьому році видасть на наукові досліди 8 більйонів долярів. Він додав, що в 1960 році на наукові досліди в ділянці промислу видадуть 9 більйонів долярів. Бартлетт казав, що електричні промисловці видають на наукові дослідні цілі 6% із своїх прибутків із торгів, що є майже однією п'ятою всього того, що видає на досліди вся американська промисловість. Промисловість, казав Дон Дж. Мічелл із Ню Йорку, повинна базувати своє плянування на тому, що в 1965 році консумпція електричної енергії становитиме один трильйон кіловаттгодин, а також на збільшеній автоматизації праці. Всі промовці говорили про ріст промислу та збільшення економіки.

В МЕДИЧНИХ ШКОЛАХ НАВЧАЮТЬСЯ 29,473 СТУДЕНТИ

Шикаґо. — Рада Лікарського Вишколу при Американському Лікарському Товаристві стверджує рекордово високе число студентів в медичних школах. І так в шкільному році 1957—1958 цих студентів було 29,473, але це число зовсім не було завелике, бо збільшене число населення потребує щораз то більшого числа лікарів. В тому році число нововписаних до медичних шкіл становило 8,030 — тільки на 16 більше в порівнанні з попереднім роком, але на 1,543 більше в порівнанні з 1947—1948. В 1958 р. закінчили студії 6,861 медик.

ЗНАЙШЛИ ТІЛА ДВОХ ЛЕТУНІВ, ЯКІ ВИСКОЧИЛИ НА ПАРАШУТАХ ІЗ ЛІТАКА

Гантсвілл, Ютаг. — До неділі 16-го листопада вдалося рятунковим відділам знайти двох неживих летунів із тієї 8-членної залоги тягарового літака, яка ще в п'ятницю 14 листопада мусіла рятуватися на парашутах із літака, який починав не функціонувати. Рятунковий відділ знайшов 4-ох летунів живими, які зуміли в снігах і скелях щасливо приземлитися і діждатися рятунку. Доля двох летунів ще була невідома в понеділок 17-го листопада, і можна побоюватися за їхнє життя, бо в тій околиці панувала температура нижче зера.

● **Крайовий Інститут соціяльних наук** відзначив екс-президента Герберта Гувера золотою медалею та грамотою „за видатну службу людству". Це вперше за час свого існування цей інститут другий раз нагороджує ту саму людину: перший раз Гувер дістав нагороду від інституту соціяльних наук в 1918-ому році.

Посмертні Згадки

КАТЕРИНА ШПЕТ, довголітня членкиня 433 Відділу УН. Союзу в Вест Айсліт, Н. И., померла в нещаснім випадку 25-го жовтня 1958 р. Покійна походила із села Клюсів, Західня Україна. Полишила в смутку сім дочок, три сини, шість зятів і дві невістки, чотирнадцять унуків і п'ять правнуків. Покійна була доброї вдачі, любила свою організацію і свою церкву. Родина складає щиру подяку учасникам похорону, що відбувся 29-го жовтня 1958 р. при участі родини, членів Відділу і приятелів з похоронного заведення до католицької церкви Пресвятої Родини в Вест Айсліт, Н. И., а відтак на цвинтар Ст. Чарлз. В. Її П.

Й. Шинькар, секр.

ПЕТРО РІП, довголітній член Т-ва ім. І. Франка, 83 Відділ УНСоюзу у Филаделфії, Па., помер 25-го вересня 1958 р. на удар серця. Покійний походив з села Любича, пов. Бібрка, Зах. Україна. Полишив в тяжкім горю дружину Євдокію, три сини, Івана, Василя, Йосифа, дочку Марію, три невістки, 8 внуків, брата Василя і численну дальшу родину. Похорон відбувся 29-го вересня, 1958 р. у Вільямставні при участі родини і приятелів до католицької церкви св. Петра і Павла у Вільямставні а звідтам на вічний спочинок на місцевий цвинтар св. Петра і Павла. В. Й. П.

С. Чорномаз, секр.

ІВАН ЛЕГУНЯК, член 13-го Відділу УНСоюзу в Вотервліт Н. И. помер дня 24-го жовтня 1958 р. по довгій та тяжкій недузі на 65 рокові життя. Покійний народився в селі Горошова, пов. Борщів, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив в 1934 р. і був добрим і чесним членом. Покійний полишив у великім смутку жінку Євдокію, сина, дочку, невістку, зятя і трьох унуків, одного брата в Дітройті, Миш. а другого у рідному краю. Похорон відбувся 27-го жовтня при участи родини і знайомих із похоронного заведення до української католицької церкви св. Миколи. Тлінні останки поховано на українському цвинтарі у Вотервліт. В. И. П.

А. Урбан, секр.

В НАШІЙ КНИГАРНІ можна замовити:

Т. ПАСІЧНИК: Петро Гордієнко — поема	$ 2.50
Докія ГУМЕННА: Епізод із життя Европи Критської	2.50
Олена ЗВИЧАЙНА: Селянська Санаторія — повість	1.65
Олексій ЗАПОРОЖЕЦЬ-ДЕВЛАД: Гарбузова містерія	1.50
Олена ЗВИЧАЙНА: Оглянувшись назад	1.50
Людмила КОВАЛЕНКО: Рік 2245 — роман-утопія	2.25
Людмила КОВАЛЕНКО: В часі і просторі	2.00
Голубі Диліжанси — Листування ваплітян	1.00
Гнат ДІБРОВА: Подорож у світ	1.00
Микола ПОНЕДІЛОК: „А ми тую Червону Калину" — п'єса на 3 дії	0.50
Мітла — календар на 1958 рік	1.00
З. ДОНЧУК: Через річку	0.75
" Чорні дні	0.75

Належність за книжки просимо слати ЧЕКАМИ або ПОШТОВИМИ ПЕРЕКАЗАМИ (М. О.):

Svoboda
81-83 Grand St., (P. O. Box 346), Jersey City 3, N. J.

ТАРЗАН, ч. 4163. Новий прославлювач.

Поволі й постійно учасники доходили до вершка божевільного танцю . . .

А тепер нерозпізнаний велетень войовник наповнив свою тикву з пінистого котла, кричачи і сміючися з п'яною юрбою!